

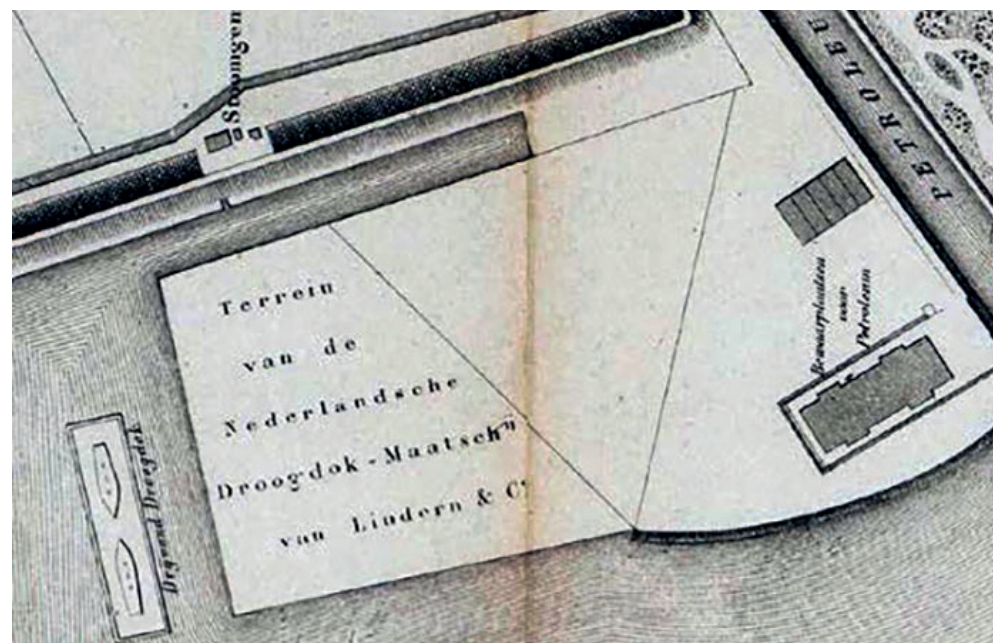
In de Nieuwsbrief van oktober 2016 publiceerde de **Stichting NDSM Herleeft** een overzicht van de droogdokken die de verschillende werven in Amsterdam-Noord ter beschikking stonden. Wij nemen met toestemming dit overzicht hier over. [Bezoek ook hun site.](#)

Een van de specialiteiten bij de **Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij** werd, zo zou later blijken, het bouwen van drijvende droogdokken. Er zijn totaal 9 dokken gebouwd (waaronder een tussensectie als verlenging van een der eerder gebouwde dokken). De bestemmingen waren Amsterdam, Rotterdam, Curaçao en Soerabaja. De eerste uit deze rij was het in 1898 gebouwde Wilhelminadok voor de Amsterdamsche Droogdok Maatschappij (ADM). Het bouwen an sich was ongetwijfeld geen probleem, het vinden van een geschikte bouwlocatie wel. Op de NSM werf was het bouwen uitgesloten vanwege de afgesloten ligging van de werf. Het dok zou na voltooiing vanwege de grootte nooit het IJ kunnen bereiken en dus ook niet de ADM werf aan de overkant van het IJ (noordoever). Maar wat bleek de oplossing?

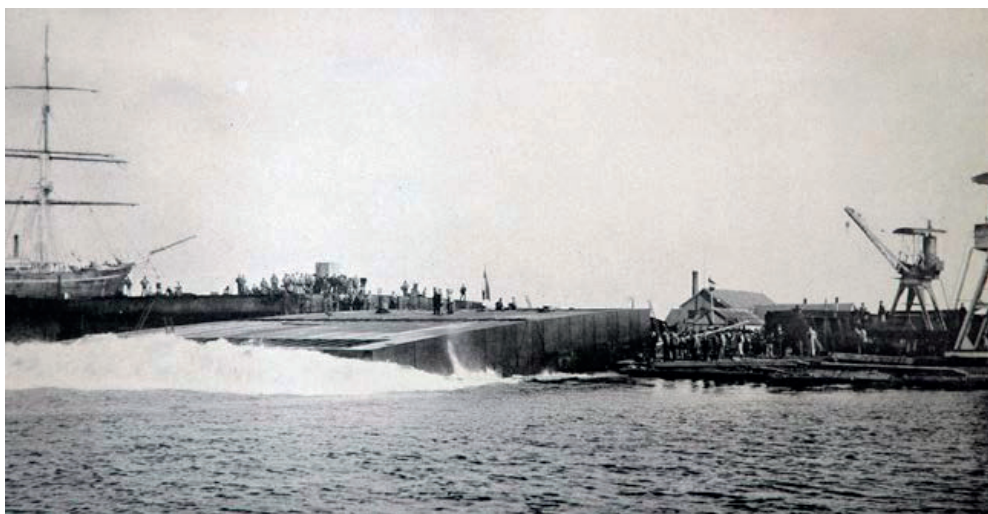
Het was in het voorjaar van 1878 toen de gebroeders von Lindern, na naturalisatie (1851) van Lindern, zijn begonnen met de aanleg van de Nederlandsche Droogdok Maatschappij in de Buiksloter-

Rechts: Op een stadsplattegrond van 1881 staat het terrein van de Nederlandsche Droogdokmaatschappij Van Lindern & Co aangegeven. Helemaal Links het eerste dok van Noord, het Koningsdok van 3000 ton. Bron kaart: SAA

hampolder, eveneens aan de noordelijke IJ oever (zie afb. hieronder). Deze NDM is niet te verwarren met de ruim dertig jaar later gestarte Nederlandsche Dok Maatschappij in de Noorder IJ polder. De gebroeders hebben een drijvend dok laten bouwen dat deels in Alblasserdam is geassembleerd (*Het dok werd in delen in Alblasserdam gebouwd en pas in Amsterdam geassembleerd -red*). Dit dok, het Koningsdok genoemd, is op de nieuwe werf in gebruik geweest tussen 1879 en 1884 en was gelegen aan de westkant van de werf. Vanuit dit dok zijn in 1884 twee barken te water gelaten, t.w. de *F. H. von Lindern* en de *Gezusters van Haaften*. In dat jaar ook is – na liquidatie – het werfterrein (40.720m²) overgenomen door de ADM (opgericht in 1877) dat meer oostelijk gelegen was. Het Koningsdok is aanvankelijk blijven liggen op de oorspronkelijke locatie. Op een foto die gemaakt is tijdens het te water laten van een deel, het vlak,

van het Wilhelminadok, is nog net de boegspriet en voormast van een onder zeil varende schip in het dok te zien (zie afb. boven).

Niet bekend is of dit onbekende schip ook onder stoom kon varen. Dit geeft aan dat de ADM het dok ook op de oorspronkelijke locatie nog heeft gebruikt voor reparatiewerk.

Voor de ADM-werf lag inmiddels ook het eigen Koninginnedok (dok 2). Het Wilhelmina-dok (dok 3) zou na gereedkomen naast dit dok worden afgemeerd. Het Koningsdok (dok 1) is daarna ook naar de ADM werf verhaald. Na het in gebruik nemen van het Juliana-dok, in 1910 ook op de van Lindern locatie gebouwd, is dit naast het Wilhelmina-dok afgemeerd en verhuisde het Koninginnedok tot naast het Koningsdok. Overigens is er in 1967 bij de NDSM ook een dokje gebouwd voor het Staatsvissershavenbedrijf in IJmuiden. Het dok dat thans in Zaandam ligt, valt buiten dit verhaal.

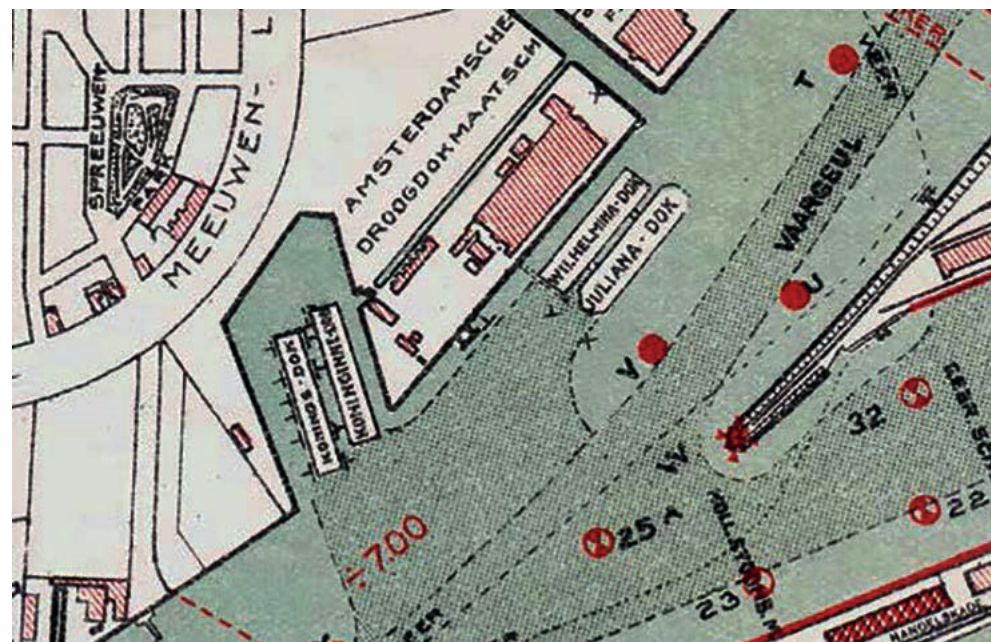
Boven: Tewaterlating van het vlak van het Wilhelminadok voor de ADM op de overgenomen werf van Van Lindern & Co.

Rechts: Het IJ voor de ADM-werf met zijn vier drijvende droogdokken.

Bouwdok

Ook kwamen er negen perfecte blauwdrukken boven water, gedateerd 7 maart 1929, waaruit bleek dat tussen helling 4 (*terrein Oost*) enerzijds en het hoofdkantoor en smederij anderzijds een gegraven betonnen 'bouwdok' van 200 meter lang was gepland. De bakboordzijde eindigde vlak naast de Smederij.

Het waren twee identieke ontwerpen met als enige verschil de afsluiting van het dok. Ondanks dat de hellingen toen al voorzien waren van verplaatsbare stalen deuren en ook bij buurman NDM de gegraven dokken van draaideuren waren voorzien, was er een plan om bij het bouwdok telkens een enkele of dubbele damwand te slaan en aan- of op te vullen met grond. Waarom dit idee is uitgewerkt en toen niet voor deuren is gekozen is niet duidelijk. Hoe dan ook zijn de plannen voor dit dok in een la verdwenen en dus niet gerea-

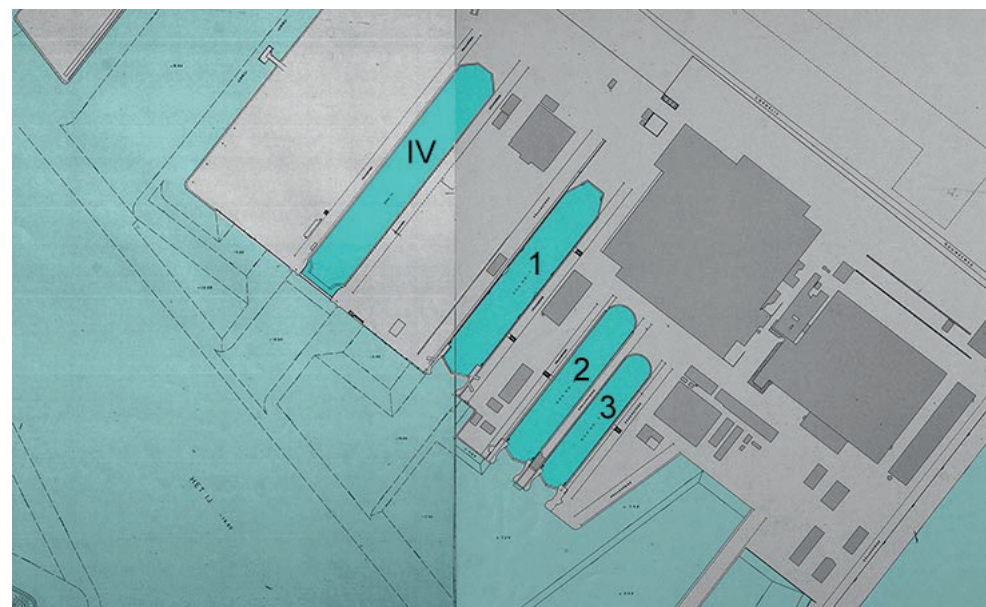

liseerd. Dit verklaard mogelijk ook de nog steeds open vlakke op die locatie. Overigens is dit plan in de zestigerjaren opnieuw actueel geworden. Het toen idee was een gegraven én overdekt (af)bouwdok te bouwen en ook dit plan is niet gerealiseerd.

Tot zover de tekst van de Stichting NDSM Herleeft.

In de voorgaande tekst was terloops sprake van gegraven dokken bij "buurman" NDM. Daar willen wij, de redactie van het weekblad, nog wat verder op ingaan, omdat die dokken na de fusie van 1946 toch deel gingen uitmaken van de NDSM-werf. De eerste drie dokken werden in 1922-'23 tegelijk gegraven.

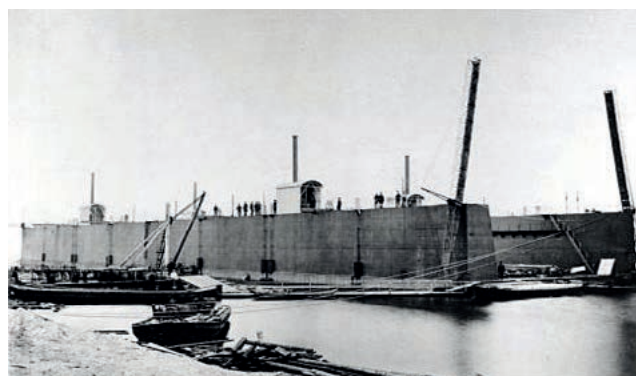
Boven: De vier gegraven droogdokken van de NDM/NDSM. Het laatste dok met het nummer IV werd in 1955 gegraven. Het kan schepen tot 60.000 BRT opnemen.

Midden: Bouwfoto droogdokken 1 t/m 3 in 1923.

Links: Een luchtfoto van de NDSM-werf "terrein West". Helemaal onderaan een grote bulkcarrier in dok IV. Foto: Wikipedia

bouwjaar	bouwnr.	naam	opdrachtgever	bouwlocatie	capaciteit	bestemming	opmerking
1879-'81		Koningsdok	v. Lindern & Co	Alblasserdam	3.000 ton	Buiksloterham	1884 overgenomen door ADM
ADM	1877						
1879		Koninginnedok	ADM	Dortmund (D)	4.000 ton	Meeuwenlaan	dok 2
1898-'99	NSM 21	Wilhelminadok	ADM	Zeeburg	7.500 ton	Meeuwenlaan	dok 3
1910-'11	NSM 110	Julianadok	ADM	?	12.000 ton	Meeuwenlaan	dok 4
1912	NSM 129	idem verlenging	ADM	?	16.500 ton	Meeuwenlaan	idem, in 1938 verkocht
1923-'24	NSM 170	Hendrikdok	ADM	Corn. Douwesweg-O	25.000 ton	Meeuwenlaan	dok 5, ná 1938 dok 4
NDM	1920						
1922-'23		Dok nr. 1	NDM	Corn. Douwesweg-W	27.000 ton	Corn. Douwesweg-W	gegraven dok, betonnen bak
1922-'23		Dok nr. 2	NDM	Corn. Douwesweg-W	?	Corn. Douwesweg-W	gegraven dok, betonnen bak
1922-'23		Dok nr. 3	NDM	Corn. Douwesweg-W	?	Corn. Douwesweg-W	gegraven dok, betonnen bak
NDSM	1946						
1955		Dok Nr. IV	NDSM	Corn. Douwesweg-W	60.000 ton	Corn. Douwesweg-W	gegraven dok, betonnen bak

Boven, inwijding Koninginnedok door koningin Emma 1879, midden Julianadok 1911 en rechts m.s. Oranje in droogdok 1 van de NDM/NDSM 1955.